

Podróż w świat politologii

Jerzy Pilikowski

Wydawnictwo WAM

Kraków 2009

Spis treści

Wstęp, czyli o potrzebie dobrego oprogramowania „obywatelskiego komputera”	5
I. POLITOLOGIA: NAUKA O POLITYCE	11
1. Nie ma jednej politologii	13
Politologia czy nauki polityczne?	13
Wyjaśniamy to, co jest... ..	15
...przewidujemy to, co będzie	16
...i najczęściej się mylimy!	17
Naśladujemy Ateńczyków	17
2. „Wredna polityka” i „polityczny kawaler”	18
Co to jest „polityka”?	18
Mnie to nie interesuje	20
„Polityk” i „demagog”	21
3. Państwo – władza – suwerenność	23
Państwo	23
Władza	27
Czy władzy należy się bać?	28
Ile tych władz	29
Suwerenność wewnętrzna	29
Suwerenność zewnętrzna	30
Legitymizacja władzy	30
PRZYPISY	32
II. POLITYKA: ZASADY I INSTYTUCJE	35
1. Państwo – obywatelstwo – naród	37
Funkcje państwa	37
Ogół czy elita?	38
Racja stanu	39
Równowaga	40

Obywatelstwo	41
Naród	42
Społeczeństwo	44
Społeczeństwo obywatelskie	44
2. Ustrój państwa	46
2.1. Pojęcia i reguły	46
Ustrój państwa	46
„Klucze władzy”	46
Struktura terytorialna	48
Państwo jednolite	48
Federacja	48
Konfederacja	49
Jedynowładztwo, oligarchia, demokracja	50
Reżim polityczny	53
Demokracja	54
Autorytaryzm	55
Totalitaryzm	57
Jeszcze o demokracji	58
Konstytucja	60
Monarchia, republika, podział władz	61
Republika prezydencka	63
2.2. Podstawy ekonomiczno-społeczne	64
Skąd przychodzisz elito?	64
Plemię i państwo	65
Właściciele ziemi	66
Właściciele kapitału	67
„Dysponenci przemocy”	68
A jeżeli wygrają „niewłaścivi”?	69
2.3. Instytucje	70
Władza ustawodawcza	71
Izba wyższa i niższa	72
Kogo reprezentuje poseł?	73
Ile poseł powinien zarabiać?	74
Jak poseł pracuje?	74
Czy poseł powinien mieć immunitet?	75
Wybory	76
Władza wykonawcza	78
Władza sądownicza i kontrolna	81

Władza finansowa	82
... i medialna	82
„Służby”	83
Kto ważniejszy?	84
3. Prawa człowieka	85
Osoba – jednostka	85
Człowiek – obywatel	86
Prawa polityczne	86
Prawa ekonomiczne	88
Prawa solidarnościowe	89
4. Polityka zagraniczna	91
Stosunki międzynarodowe	91
Polityka międzynarodowa	91
Wojna	94
PRZYPISY	95
III. POLITYKA: IDEE	99
Wprowadzenie o partiach	101
Partie polityczne... ..	101
... ich programy	102
... i finanse	103
1. Konserwatyzm	105
Prawica	105
Konserwatyści „bierni” i „pozytywni”	106
Idee konserwatywne	107
2. Liberalizm	112
Liberalizm polityczny	112
Partie systemowe i antysystemowe	115
Liberalizm ekonomiczny	115
Libertarianizm	117
Czy liberalizm jest ideą prawicową?	118
Ilu liberałów jest na świecie?	120
Liberalizm obyczajowy	121
3. Chrześcijańska demokracja	124
Centrum	124
Idee chadeckie	124
4. Socjaldemokracja	128

Lewica	128
„Wolność, równość i braterstwo”	129
Od jakobinów do socjalistów	130
Socjalizm, komunizm, socjaldemokracja	132
Idee socjaldemokratyczne	134
5. Nacjonalizm	136
Nacjonalizm, to...	136
Czy samo zło?	137
A może coś dobrego?	138
Nacjonalizm a patriotyzm	139
Patriotyzm „krajowy”	140
Szowinizm	140
6. Faszyzm.....	142
Faszyzm włoski	143
Faszyzm niemiecki	145
Czy faszyzm jest ideą prawicową?	149
Zdrowie i choroba	151
7. Komunizm	153
Realny socjalizm – geneza	153
Realny socjalizm – praktyka	154
Bez wyżysku?	157
Co dalej?	159
Faszyzm i komunizm	160
8. Nowa lewica	162
„Rewolucyjny bukiet”	162
Najważniejsze są elity	162
Postulaty nowej lewicy	164
PRZYPISY	171
IV. POLITYKA HISTORYCZNE	179
1. Mocarstwa – systemy	182
Mocarstwo	182
System polityczny	182
Mocarstwa XVI wieku	183
System westfalski	185
System polityczny XVIII wieku	187
System wiedeński	190

System wersalski	195
System jałtański	199
Czy XX wiek był naprawdę taki zły?	203
Jesień Ludów	204
Świat współczesny	207
2. Miejsce Europy w świecie	210
„Europa” czyli co...?	210
Początki Europy	211
„Przyspieszenie” Europy	213
Europa na „równi pochyłej”	215
Integracja europejska	216
Szanse integracji	217
Instytucje europejskie	220
Czy ktoś potrafi się w tym połapać?	223
Deficyt demokracji	223
3. Miejsce Polski w Europie	225
„Wieczny kłopot”	225
Megalomania czy kompleks niższości?	226
Które miejsce w lidze?	227
„Wybieram przyszłość”	228
Między Niemcami a Rosją	228
Pod cesarskim zwierzchnictwem	229
Prusacy, Saksończycy i inni	233
„Indianie Europy”	234
Wracamy do Ottonów?	235
Rosja a Polska	237
Między Niemcami a Rosją, ciąg dalszy	240
Trochę optymizmu, proszę!	243
Polska Piastowska i Polska Jagiellońska	243
Dawna Rzeczpospolita – sukces czy chybiony projekt? ..	245
Polska pojałtańska	248
PRZYPISY	250
V. POLITYKA PRAKTYCZNIE	257
1. „Wirtual” – „real”	259
Wirtual albo matriks	259
„Real” musi zwyciężyć	260

W poszukiwaniu „pijaru”	261
Metody manipulacji	262
Kłamstwo, ale „ideowe”	265
Poprawność polityczna	269
2. Trzy realne władze w procentach	272
„Powiesić drani!”	272
„Obywatelskie prawo jazdy”	272
Jak to wszystko działa?	273
Co z tymi procentami?	276
3. Postpolityka: demokracja czy anarchia?	279
Postpolityka?	279
„Postpolityczna” demokracja	281
Ofiary i gnębiciele	284
Problem autorytetu	285
Wielokulturowość	286
Państwo prawa czy prawników?	286
Bezradność wobec zła	288
Anarchizacja i dekadencja	290
Koniec polityki?	292
PRZYPISY	294
Gdzie szukać dalszej wiedzy?	297